

CONCEPT

MASTERPLAN

**AALHERSTEL
IN NEDERLANDSE BINNENWATEREN**

via

EXTRA UITTREK 157 TON SCHIERAAL

en

UITZET VAN GLAS- EN POOTAAL

VERSIE 19 JUNI 2009

Productschap Vis

Combinatie van Beroepsvissers

COMBINATIE VAN BEROEPSVISSERS

PO IJsselmeer

Nederlandse Vissersbond

Inhoud:

MASTERPLAN AALHERSTEL

- bijlage 5.1:   brief Directeur Visserij aan PVis d.d. 21 april 2009
- bijlage 5.2   plan van aanpak voor realisatie extra uittrek van 157 ton schieraal
- bijlage 5.2.a.:   organisatie, aantal deelnemende vissers en uit te zetten hoeveelheden per deelgebied.
- bijlage 5.2.b.:   overzicht van uitzetlocaties en geplande uitzetmomenten per weeglokatie
- bijlage 5.2 c: Deelgebieden met goede kwaliteit schieraal en de van daaruit toegezegde hoeveelheden schieraal
- bijlage 5.3:   plan van aanpak voor uitzet van glas- en pootaal

Woord vooraf;

Het voorliggende Masterplan bestaat uit twee delen.

Het eerste deel (project uitzet schieraal; bijlage 2) beschrijft de organisatie van de met ingang van dit jaar jaarlijks te realiseren extra uittrek van 157 ton schieraal. Hiervoor is door het ministerie van LNV voor de komende 2 of 3 jaar een bedrag van € 700.000 per jaar toegezegd. De concrete uitwerking van deze schieraaluittrek dient voor 1 juli 2009 te worden voorgelegd aan de minister van LNV.

Het tweede deel (project uitzet van glas- en pootaal; bijlage 3) beschrijft de organisatie van de jaarlijks te realiseren uitzet van glas- en pootaal. Hiervoor is door het ministerie van LNV jaarlijks € 300.000 beschikbaar gesteld de komende 5 jaar. Dit deel van het Masterplan moet nog nader worden uitgewerkt.

1. Voorgeschiedenis

In oktober 2008 heeft minister Verburg een Aalherstelplan aangeboden aan de Tweede Kamer. In het overleg tussen de minister en de Kamer is besloten dat in plaats van een stilligregeling voor de schieraalvisserij in de maanden september en oktober door de beroepsvissers op de binnenwateren in de periode augustus t/m december 2009 in totaal 157 ton schieraal zal worden gevangen en uitgezet op plaatsen waar vrije uittrek naar zee mogelijk is. Van deze 157 ton dient 50 ton schieraal van goede kwaliteit¹ te zijn. Voor dit schieraalproject heeft LNV een bedrag van € 700.000 beschikbaar gesteld. De voorbereiding en uitwerking van dit project is opgepakt door de Combinatie van Beroepsvissers. Het concrete plan voor het schieraalproject dient voor 1 juli a.s. bij LNV te zijn ingediend. De minister kondigt in het aalherstelplan ook aan dat er jaarlijks € 300.000 beschikbaar is voor de uitzet glas- en pootaal.

In 2008 is het Productschap Vis (PVis) benaderd door Directie Visserij van het ministerie van LNV met het verzoek een coördinerende rol te spelen bij de verdeling van EVF gelden voor uitzetinitiatieven voor aal. Voorwaarden die hiervoor werden gesteld, waren o.a. dat de uitzetinitiatieven structureel dienen te zijn, anders kunnen deze niet in aanmerking komen voor een bijdrage uit het EVF. Verder dienden het initiatieven te zijn die door de sector breed gedragen worden (ook financieel) en waaraan in beginsel alle marktpartijen deel kunnen nemen.

PVis heeft het initiatief genomen partijen uit de palingsector (kweek, handel, binnenvissers) bij elkaar te brengen en te bezien welke mogelijkheden er zijn voor collectieve samenwerking.

In diezelfde tijd werd de stichting *Future for Eel (FFE)* opgericht, met als belangrijkste doelstelling een substantiële bijdrage te leveren aan het aalherstel. In de gesprekken die zijn gevoerd met de sector bleek dat het plan om FFE een centrale rol te laten spelen, aan draagvlak begon te winnen. Ook het ministerie bleek te voelen voor een constructie waarbij FFE als ondersteunende partij zou kunnen dienen. Dit bleek onder meer uit een deel van de brief van de minister aan de Tweede Kamer van 19 november 2008 met kenmerk Viss 2008/5769), alsmede uit de brief van de Directeur Visserij d.d. 12 december 2008 met kenmerk Viss08/6237. Voorwaarde voor het ministerie en voor enkele partijen was wel dat PVis betrokken zou blijven bij de ontwikkelingen.

Het (voorlopige) bestuur van FFE is aan het werk gegaan om het draagvlak bij de sector te bevorderen en om vanuit de sector additionele bijdragen te genereren. PVis is daarbij faciliterend en adviserend opgetreden, vanuit de noodzaak om voor de sector een platform te creëren.

Inmiddels is door Directie Visserij aan PVis verzocht het beheer van de € 700.000 voor de uitzet/verplaatsing van schieraal te beheren, zo blijkt uit de brief van Directeur Visserij aan PVis van 21 april 2009 (zie bijlage 1). Aanleiding voor deze brief was mede dat de stichting FFE nog geen concrete initiatieven had ingebracht.

---

¹ LNV heeft inmiddels, op basis van advies van IMARES/RIKILT en in overleg met de CvB goede kwaliteitsgebieden geïdentificeerd. Daarbij is gekeken naar de mate van aanwezigheid van reproductie verstorende stoffen in de vrouwelijke schieraal.

2. Doelen van dit Masterplan

In dit plan wordt beschreven hoe de organisaties CvB, PO-IJsselmeer en PVis gezamenlijk met de aalsector zich zullen inzetten om:

- ▶ *in de periode van 1 augustus tot 1 december 2009, met behulp van financiering door LNV 157 ton schieraal extra naar zee te laten uittrekken (= **project Uitzet Schieraal**)*
- ▶ *uitzet van glas- en pootaal in veilige en duurzame gebieden te realiseren (= **project Glas- en Pootaal**)*

Voor LNV is van belang dat de afspraak tussen Ministerie en Tweede Kamer, verwoord in de motie Koppejan c.s. (kamerstuk 29675 nr. 72) door het bedrijfsleven, volledig en toetsbaar wordt nagekomen. Dit houdt het volgende in:

- het uitzetten van 157 ton dient daadwerkelijk gerealiseerd te worden, LNV stelt hiervoor jaarlijks een bedrag van € 700.000 beschikbaar;
- de hoeveelheden aan te leveren en uit te zetten schieraal dienen op een zodanige wijze te worden bepaald, dat het beschikbare geld op de juiste plaats terecht komt en de gevraagde bijdragen van de bedrijven proportioneel en acceptabel zijn²;
- glas- en pootaal dienen op een verantwoorde en toetsbare wijze uitgezet wordt in goed beheerde gebieden van goede kwaliteit waar een aalbeheerplan functioneel is of binnen afzienbare tijd functioneel zal zijn. LNV stelt hiervoor jaarlijks een bedrag van € 300.000 beschikbaar.
- “free riders” in de sector dienen zich niet te kunnen onttrekken aan het leveren van een bijdrage tot het bereiken van het einddoel.

Het laatgenoemde doel zal door LNV gerealiseerd worden via regelgeving. Voor de overige doelen dient dit plan de garantie te geven dat er een maximale inzet van de sector zal zijn om de doelen ook daadwerkelijk en aantoonbaar te halen.

Het uiteindelijke doel is te komen tot gedegen en gedragen decentraal aalbeheer in 2011. Glas- en pootaaluitzet en de uitzet van schieraal kunnen/zullen daar onderdeel van uit blijven maken.

3. Activiteiten

Het masterplan kent twee hoofdactiviteiten.

1. Het uitzetten van schieraal in zee met als doel het paaibestand op korte termijn te verhogen
2. Het uitzetten van glas- en pootaal in kansrijke binnenwateren met als doel op de langere termijn de paaistand van goede kwaliteit ouderdieren te voorzien.

Deze hoofdactiviteiten behoeven ook ondersteunend onderzoek. Dit laatste is niet opgenomen in het voorliggende masterplan.

4. Uitzetten schieraal (zie bijlage 2)

De Combinatie van Beroepsvissers (CvB) heeft het voortouw genomen voor het plan dat moet leiden tot extra uittrek van 157 ton schieraal, waarvan 50 ton aal van goede kwaliteit². In de op 24 april jl.

---

² Bij de sector is niet bekend wie allemaal in Nederland met beroepsvistuigen op paling vissen. De mogelijkheid blijft bestaan dat niet alle bedrijfjes de mogelijkheid hebben gekregen zich aan te sluiten bij het plan 157 ton schieraal uit te zetten.

gehouden algemene ledenvergadering van de CvB is een opzet daarvoor uitvoerig besproken en geaccordeerd. De ledenraad van de PO-IJsselmeer heeft dit vervolgens ook als uitgangspunt genomen voor de verdere uitwerking in dit gebied. Bijlage 2 bij dit masterplan beschrijft de organisatie en uitvoering van dit plan.

Op 12 juni is de stand van zaken als volgt (zie ook tabel in bijlage 2.a.):

In 28 gebieden is een hoeveelheid schieraal toegezegd (te vangen en aan te leveren tussen 1 augustus en 1 december) en wordt onder leiding van een coördinator (19 personen) verder gewerkt aan de coördinatie van de uitzet zelf. In totaal is door de beroepsvissers 144 ton schieraal toegezegd en ontsnapt 24 ton extra door vrijwillige of opgelegde stilligging. Het totaal aan extra uittrekkende schieraal komt daarmee op 168 ton. Hiervan is wordt meer dan 40 ton gevangen door beroepsvissers uit goede kwaliteitsgebieden en trekt er meer dan 11 ton schieraal uit deze gebieden uit doordat een aantal vissers verklaard heeft om in september en oktober geen aalvistuigen in hun water aanwezig te hebben.

Resultaat is dat er in totaal 51 ton schieraal uit goede kwaliteitsgebieden extra zal kunnen uittrekken. (bijlage 2c)

5. Uitzetten glas- en pootaal (zie bijlage 3)

Een substantiële bijdrage aan het aalherstel is mogelijk door het uitzetten van glas- en pootaal. Dit kan op diverse manieren en er zijn al diverse initiatieven ontwikkeld. Mogelijk komen deze initiatieven in aanmerking voor subsidiering via de € 300.000 die LNV hiervoor jaarlijks beschikbaar stelt.

Voor de uitzet van aal is in het door LNV opgestelde Aalherstelplan een protocol opgenomen, dat kan dienen als handleiding voor indieners van een uitzetplan

Een optimale besteding van de via LNV beschikbare gelden vraagt een grondige voorbereiding, waarbij de volgende activiteiten aan de orde komen:

- publiciteit over de mogelijkheid tot subsidie-aanvraag voor de uitzet van glas- en/of pootaal
- ontwikkeling administratieve procedures voor subsidie-aanvraag
- inventarisatie van ingediende plannen voor uitzetting van glas- en/of pootaal
- beoordeling door deskundigen
- beschikking over subsidie-aanvraag (door bestuur op basis van deskundigenadvies)
- uitvoering door subsidieaanvrager
- toezicht op correcte uitvoering (steekproefsgewijs en n.a.v. rapportage door indiener)
- financiële afwikkeling (op basis van facturen)

PVis biedt aan om de ingediende plannen als gemandateerde subsidieverstrekker te behandelen volgens bovenstaande werkwijze. Voor de inhoudelijke beoordeling zal gebruik worden gemaakt van de expertise die verkregen kan worden van of via de stichting *Future for Eel*.

6. Kosten en organisatie

Voor het plan extra uitzet 157 ton schieraal wordt door de sector, afhankelijk van de marktprijs, een jaarlijkse bijdrage geleverd van € 300.000,-- tot €500.000,-- (verschil tussen marktprijs en verkoopprijs aan project extra uittrek schieraal) .

Voor het project extra uittrek schieraal worden er door landelijke en de lokale organisaties van binnenvissers voor meer dan € 100.000,-- aan organisatiekosten gemaakt.

Controlekosten voor het project 'extra uittrek schieraal' van hoeveelheden en kwaliteit komen jaarlijks uit op ca. € 15.000,--. Administratieve kosten voor het in goede orde ontvangen van schieraal en uitbetaling aan vissers bedragen naar schatting nog eens € 5000,--

Ten behoeve van de organisatie, administratie en juridische afwikkeling van het project extra uitzet glas- en pootaal zullen jaarlijks ca € 50.000,-- kosten gemaakt worden.

De sector binnenvisserij zal de bovenstaande kosten voor de minderprijs dragen en de organisatiekosten voor haar rekening nemen.

Aan het Ministerie wordt van het bovenstaande gevraagd de jaarlijkse kosten voor administratie, controle en juridische afwikkeling van beide projecten voor haar rekening te nemen (naar schatting € 70.000,--). Deze werkwijze kan vergeleken worden met een vorm van medebewind door het Productschap Vis.

7.   *Aanvullend onderzoek*

Het uitzetten van schieraal in zee en het uitzetten van glas- en pootaal in de binnenwateren wordt door deskundigen gezien als goede activiteiten om de aalstand te herstellen. (zie ook het rapport van de Commissie Eijsackers) De meest geschikte procedures daarvoor zijn op dit moment echter nog niet voorhanden. Daar is aanvullend onderzoek voor nodig, waarbij onder meer de volgende zaken aan de orde komen:

- wat zijn precies de uitwendige kenmerken van goede kwaliteit schieraal?
- meer inzicht in de gebieden met schieraal van goede kwaliteit
- selectie van schieraal zonder zwemblaas parasiet of zwemblaas beschadigingen middels een echoscan te selecteren als goede kwaliteit schieraal
- mogelijkheden voor verbetering van het vangen van schieraal voor gemalen middels aangepast gemaalbeheer en verbeteren van vangstechnieken
- wat werkt beter, uitzet van glasaal of pootaal?